

Српске народне
приповетке
и шаљиве приче

Библиотека
Српска народна књижевност

**СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ
И ШАЉИВЕ ПРИЧЕ**

Приредиле:

Соња Жиких и Валентина Алексић

Издавач:

Pi-press

За издавача:

Драгана Пејић-Ранђеловић

Уредник:

Соња Жиких

Лектура:

Валентина Алексић

Техничка припрема и штампа:

Pi-press Pirot

ISBN 978-86-6023-437-9

Тираж 1.000

Поштовани читаоче,

Усмено стваралаштво представља синтезу народне књижевности, историје, обичаја, културе, веровања и уопште погледа на свет. Синкретизам усменог колективног стваралаштва проткан мислима и делима надарених, запажених индивидуалних стваралаца представља оно основно, примарно, есенцијално знање наше српске књижевности. Српске народне приповетке и шаљиве приче створили су даровити појединци из народа.

Народне приповетке по својој тематици сличне су народним бајкама, лишене фантастичних елемената. У њима се прича о сналажљивости појединаца у разним животним ситуацијама.

Шаљива народна прича је приповетка која описује некакав смешан догађај. Вук Караџић

их је сврстао у „мушке” јер се у њима приповеда о нечему што се догодило или би могло бити. Описују неочекиване ситуације у којима се јунак нашао било својом грешком или из незнања. Јунаци су најчешће аге, кадије, Ћосо, Насрудин–хоџа... Најпопуларнији међу њима је Еро, мудар и сналажљив човек из народа.

Српске народне приповетке и шаљиве приче сматрају се колективном народном творевином. Настале су давно у прошлости када сам човек није умео да објасни мноштво природних појава које је понекад повезивао са натприродним и паранормалним појавама.

Приче и приповетке су у ову збирку унете на аутентичном језику, онако како су изворно забележене, с намером да се приближи дух времена у коме су настајале и прикаже разноликост и „живост” народног језика, као и богатство различитих дијалеката. Тако се, на пример, један исти лик, зависно од места у коме се о њему прича, зове Насредин, Насрадин или Насрудин... Урађене су само исправке у погледу правописа и техничког уређења текста.

Валентина Алексић

**СРПСКЕ НАРОДНЕ
ПРИПОВЕТКЕ
И ШАЉИВЕ ПРИЧЕ**

У ЦАРА ТРОЈАНА КОЗЈЕ УШИ

Био је један цар који се звао Тројан. У тога цара биле су уши козје, па је редом звао бербере да га брију; али како је који ишао, није се натраг враћао, јер како би га који обријао, цар Тројан би га запитао шта је видео на њему, а берберин би одговорио да је видео козје уши; онда би га цар Тројан одмах посекао.

Тако дође ред на једног берберина, али се овај учини болестан, па пошље свога момка. Кад овај изиђе пред цара, запита га цар што није мајстор дошао, а он одговори да је болестан. Онда цар Тројан седе те га момак обрије. Момак, бријући цара, опази да су у њега козје уши, али кад га Тројан запита шта је у њега видео, он одговори да није видео ништа. Онда му цар да дванаест дуката и рече му да одсад увек долази он да га брије. Кад момак отиде кући, запита га мајстор како је у цара, а

он му одговори да је добро и да му је цар казао да га свагда он брије и покаже му дванаест дуката што је од цара добио, али му не каже да је у цара видео козје уши.

Од то доба овај је момак једнако ишао и Тројана бријао, и за свако бријање добијао по дванаест дуката, и није никоме казивао да цар има козје уши. Али га најпосле стане мучити и гристи где не сме никоме да каже, те се почне губити и венути. Мајстор то опази, па га стане питати шта му је, а он му на много запиткивање најпосле одговори да има нешто на срцу, али не сме никоме казати, „а да ми је – вели – да коме год кажем, одмах би ми одлакнуло”.

Онда му мајстор рече:

– Кажи мени, ја нећу никоме казати; ако ли се бојиш мени казати, а ти иди духовнику, па кажи њему; ако ли нећеш ни њему, а ти изиђи у поље иза града, па ископај јаму те завуци главу у њу, па у три пута земљи кажи шта знаш, па онда опет јаму затрпај.

Момак избере ово треће: отиде иза града у поље, па ископа јаму, те у њу завуче главу и у три пута рекне:

– У цара Тројана козје уши! Па онда загрне земљу, и тако се смири и отиде кући.

Кад после тога прође неко време, али из оне јаме никла зова, и три прута нарасла лепа и права као свећа. Чобанчад, кад нађу зову, одсеку један прут и од њега начине свиралу, али кад почну свирати, свирала издаје глас:

– У цара Тројана козје уши!

То се одмах разгласи по свему граду, а најпосле и цар Тројан сам собом чује како деца свирају:

– У цара Тројана козје уши!

Чувши то, цар Тројан одмах дозове онога берберског момка, па га запита:

– Море, шта си ти огласио народу за мене?

А он се сиромаш стане правдати да није никоме ништа казао, али да је видео шта он има. Онда цар истргне сабљу да га посече, а он се препадне, па све по реду искаже како се земљи исповедао, па како је сад на ономе месту нарасла зова, од које свака свирала издаје опаки глас. Онда цар седне с њим на кола, и пође на оно место да види је ли истина, кад тамо, али још само један прут нађу.

Цар Тројан заповеди да се начини свирала од онога прута да види како ће свирати. Кад они начине свиралу и почну свирати, а свирка издаје глас:

– У цара Тројана козје уши!

Онда се цар Тројан увери да се на земљи не може ништа сакрити, па оное бербери-ну опрости живот, и после допусти да сваки може долазити да га брије.

Садржај:

У ЦАРА ТРОЈАНА КОЗЈЕ УШИ	7
БЕКСТВО ОД СМРТИ	11
СОЛДАТ И СМРТ	22
БЕСМРТНИ СТАРАЦ	27
ВЕЗИРОВ СИН	33
КО МАЊЕ ИШТЕ, ВИШЕ МУ СЕ ДАЈЕ	46
КО ДОБРО ЧИНИ, НЕ КАЈЕ СЕ	52
ПРАВА СЕ МУКА НЕ ДА САКРИТИ	64
ОТКУД ЧОВЈЕКУ ОСАМДЕСЕТ ГОДИНА	68
ПРАВДА И КРИВДА	72
СРЕЋА И НЕСРЕЋА	78
МИЛОСТИВА СНАХА И НЕМИЛОСТИВА СВЕКРВА	80
ЦАРЕВА КЋИ И СВИЊАРЧЕ	85
КО УМИЈЕ, ЊЕМУ ДВИЈЕ	91
СВЕ, СВЕ, АЛИ ЗАНАТ!	93
ИМА ЈУНАКА НАД ЈУНАКОМ	97
ТРИ ЧУДА	101
ТРИ ПРСТЕНА	104
ЧУДОТВОРНИ НОЖ	108
ВИЛИНА ГОРА	112

ВИЛОВСКА КОЧИЈА	118
ЧУДНОВАТА ДЛАКА	122
ТАМНИ ВИЛАЈЕТ	126
ЦАР И ПАУК	127
СЕДАМ ПРУТОВА	129
НЕ УЗАЈМЉУЈ ЗЛА, ЈЕР ЋЕ ТИ СЕ ВРАТИТИ ...	131
СВЕТИ САВА И ЋАВО	137
СВЕТИ САВА И ВУК	142
РАДИ, ПА ЋЕШ ИМАТИ	143
СВЕТИ САВА И ПУСТИЊАК	145
СВЕТИ САВА И СИРОМАХ	146
СВЕТИ САВА И ОТАЦ И МАТИ С МАЛИМ ДЕТЕТОМ	147
СВЕТИ САВА И МЛАД ЧОВЕК	148
СВЕТИ САВА И СИРОМАХ СЕЉАК	149
НОВАЦ ДУШОГУБАЦ	155
КО ЈЕ ЧОВЈЕКУ НАЈВЕЋИ ДУШМАНИН	158
ДЈЕВОЈКА ЦАРА НАДМУДРИЛА	163
КРАЉ И ЧОБАНИН	169
ЧУДНОВАТА ТИЦА	176
ЦРНО ЈАГЊЕ	180
ЦАРЕВА КЋИ ОВЦА	183
НЕМА ВЕЋЕГ ВРАГА НАД ВОЈНИКА	190
МУДРА СНАХА	205

ДЕЧКО КОЈИ СЕ НИЧЕГА НЕ ПЛАШИ	211
БОЉА ЈЕ ДОБРА ШТЕДЊА НО РЂАВО	
ТЕЧЕЊЕ	220
ДВА НОВЦА	222
ЗЛА ЖЕНА	230
ЖЕНА ВРАГА ПРЕВАРИЛА	236
ЂЕВОЈКА, УДОВИЦА И ПУШТЕНИЦА	239
МАЈКА	242
НИЈЕ ВЈЕРА ТВРДА У ЈАЧЕГА	245
ЛИСИЦА И КОКОШКЕ	247
ПАС И КУЋА	248
КАКВЕ СУ ДЛАКЕ ОНАКВЕ СУ И ЂУДИ	249
ЧОВЕК И ЗМИЈА	251
ГРОЗНИЦА И ПАУК	253
МЕЂЕД, СВИЊА И ЛИСИЦА	256
ЈАРАЦ ЖИВОДЕРАЦ	259
ПИЈЕВАЦ НА ДИВАНУ	263
ВУК И КОЗА	269
ЗЕЦ И ЛИСИЦА	270
ЛИСИЦА И КОКОТ	271
САСТАНАК МАЧАКА И МИША	273
НЕВЈЕРА СТРАДА	274
КАКО ЈЕ ПОСТАЛА КРТИЦА	278
КАКО ЈЕ ПОСТАЛА КОРЊАЧА	279

ПАС И КРМАК	280
ЗВАЛИ МАГАРЦА НА СВАДБУ	281
КАКО СЕ МЕДВЈЕД ПРЕВАРИО	282
МЕДВЈЕД И ЛИСИЦА	283
ЛИСИЦА СЕ ОСВЕТИЛА ВУКУ	288
ШИЉАЛИ ВУКА НА БАБУ	295
МУДРАЦ И СЕЉАК	297
ГРБИ ЈЕ АГА МЕМЕТ НО КИЈАМЕТ	299
ЗА НУЖДУ СЕ ЛАЖЕ	301
ЗЕТ У ПУНИЦАМА	307
ЛАЖ ЗА ОПКЛАДУ	309
ЋОСА И УГУРСУЗ	315
ПАМЕТАН КАДИЈА	325
БИСТРА БРАЋА	329
АКО ПРЕВАЛИ – НИШТА!	331
ПУСТИОБИХЈАЊЕГА, АЛИ НЕЋЕ ОН МЕНЕ... ..	332
ТУРЧИН, РАЈА И ЦИГАНИН	333
ПОМАЖЕМ ТИ СПРДАТИ	335
ЕРО И ТУРЧИН	337
ЕРО И КАДИЈА	340
ЕРО С ОНОГА СВИЈЕТА	341
ЗЛОГУК	345
НЕМОЈ, ХАЏИЈА, БОГА ТИ!	346
ЗАШТО ЋАВО ОПАНКЕ ДЕРЕ	347

ЗАБУНИО СЕ КАО ЦИГАНИН У ЛУКУ	348
БОНИК И БОЛЕСТ	349
УТОПИО СЕ ПОП ШТО НИЈЕ РУКУ ДАО	351
КУДРОВ И КУСОВ	353
ЂАВОЛУ СВИЈЕЋУ ПАЛИО	354
ВАРКА ПРЕД МАРКА	355
КЛИНЧОРБА	356
Е, ЛИЈО, САД СИ ДОЛИЈАЛА	357
ГЛАВОМ О КАМЕН ДА МУ СЕ ОСВЕТИ	358
ПРИПРАВЉАЛИ РАЖАЊ ЗА ЗЕЦА	359
ГРАДИЛИ ВОДЕНИЦУ, А ВОДЕ НИЈЕ	361
ДЈЕВОЈКА И КНЕЗ ЈОВО	363
И ВРИЈЕДИ!	365
НЕШТО ШУШНУ	366
КАД СЕ ХАРЧИ, НЕК СЕ ХАРЧИ!	367
ЈАО, ЖЕНО, ИЗЈЕДЕ МЕ ВУК!	368
ЂАВОЛАК	369
СНАШИНА ПЕСМА	370
МУДРИЈИ ЈЕ МОЈ МАГАРАЦ НОВИ СВА ТРИ ...	372
НАСРЕДИН ДИЈЕЛИ ОВНОВЕ	374
НАСРЕДИН У БОСТАНУ	375
НАСРУДИН И ПАС	376
НАСРЕДИН МИРИ КАВГАЦИЈЕ	377
НАСРЕДИНОВ МУДРИ ЗЕЦ	378

НАСРАДИН ХОЏА И ФРАНЦУЗ	381
ХОЏА СЕ БОЈИ ЗА КРЧАГ	381
КАД ЂЕТЕ ДА ВАМ ПАНЕ КИША?	386
КРЕПАО КОТАО	388
А ШТА ТИ ЈЕ	390
СЕЉАК И МАГАРЕ	391
МЕДВЕД КАО ПУДАР	392
ЛАЖ И ПАРАЛАЖ	394
ДОБРО ЈЕ КАД И КАД И ЖЕНУ ПОСЛУШАТИ	396
ШЉИВЕ ЗА БУБРЕ	398
ПОМОЗ БОГ, ЗЛА ЖЕНО!	400
ТРИ ТЕПАВЕ	401
ДОСЈЕЋИВ УДОВАЦ	402
ЦИГАНСКА ПОРОДИЦА	404
ЦИГАНИН И ЦАР	405
ТУРЧИН И ЦИГАНИН	406
ЗАПАЛИО КУЋУ ДА ИЗГОРЕ МИШИ	406
КАКО ЦИГАНИН НАУЧИ КОЊА ГЛАДОВАТИ	409
ДОБРА ХВАЛА	410
ДВИЈЕ ЉЕНШТИНЕ	411
ГЛУВИ ВУК	412
СВИЈЕТУ СЕ НЕ МОЖЕ УГОДИТИ	413
ЗАШТО КРАЉЕВИЋ МАРКО НИЈЕ БИО	
НА КОСОВУ	415

КАКО СЕ КРАЉЕВИЋ МАРКО ЈУНАШТВУ	
НАУЧИО	417
СИРОМАХ И МУДРИ САВЈЕТИ	418
ЗАШТО СУ ПРОСТАЦИ СИРОМАСИ	424
ЧИПЧИЈА НЕЋЕ С АГОМ У РАЈ	426
РАЈА, АГА И КАДИЈА	428
СЕЉАК И КАДИЈА	430
СЕЉАНИН КОД КАДИЈЕ У СУДУ	431
ПЕЦИ, БАБА, ДЕВЕТ–ДЕСЕТ ЈАЈА	432
КРЕЋИ, ОЧЕ ИГУМАНЕ!	433
МЛАДОЖЕЊА И КАЛУЂЕР	434
НЕВЈЕСТА, ЗАОВА И КАЛУЂЕР	436
АКО ЈЕ И БОГУ, МНОГО ЈЕ	437
ПОП И ПАРОХИЈАНИ	438
ЧОБАНЧЕ ПРЕВАРИЛО ПОПА	440
ОСТАЛА СУ МИ ЛАГАЛА У СЕЛУ	442
ТИ ЋЕШ СВИРАТИ	443
КОМЕ ЈЕ ПЧЕЛА ЗА КАПОМ	444
НЕСРЕТНИКУ СЕ НЕ МОЖЕ ПОМОЋИ	445
НЕ СЛУШАЈ, БОЖЕ, ШТО ПАС ЛАЈЕ	446
КАД ВИДИШ ШТА ЈЕ, ШТО ПИТАШ?	447
И ТО ЋЕ ПРОЋИ	448
Речник мање познатих речи	451
Извори	470

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-32:398

СРПСКЕ народне приповетке и
шаљиве приче /
[приредиле Валентина Алексић и Соња
Жикић]. - Пирот : Pi-press, 2021 (Пирот :
Pi-press). - 477 стр. ; 17 cm . - (Библиотека
Српска народна књижевност / [Pi-press])

Тираж 1.000. - Стр. 3-4: Поштовани
читаоче / Валентина Алексић
. - Речник мање познатих речи: стр. 451-
469. - Библиографија: стр. 470.

ISBN 978-86-6023-437-9

COBISS.SR-ID 38991113

